

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	
รับที่.....	8808
วันที่ 16 ตุลาคม 2550	1036

ที่ กค 1004/19677

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท. 10400

สวค. 3/504
วันที่ 16 ตุลาคม
เวลา 10-00 น.

15 ตุลาคม 2550

เรื่อง แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1

ที่ นร 0506 (คกก.1)/ 10336 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2550

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาดำเนินการตามมติ
คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 ที่มีรองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต
ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) เป็นประธานในการประชุม ครั้งที่ 9/2550 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2550 ที่เห็นชอบ
ให้กระทรวงการคลังรับร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากไปพิจารณาปรับปรุงตามประเด็น
อภิปรายของคณะกรรมการกฤษฎีกา และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอ
คณะกรรมการกฤษฎีกา อีกครั้งหนึ่ง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียน ดังนี้

1. กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ที่ กค 1004/7896 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2550
เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากเพื่อใช้เป็น
กรอบแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีเสถียรภาพ

2. ในการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1
ครั้งที่ 9/2550 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2550 ได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงการคลังรับร่างแผนแม่บท
การเงินระดับฐานรากมาพิจารณาปรับปรุงตามประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกฤษฎีกา
และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา อีกครั้งหนึ่ง
โดยประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกฤษฎีกา มีดังนี้

2.1 โดยหลักการ การพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากเป็นเรื่องที่ควรสนับสนุนแต่ควรจะต้องมีความชัดเจนในเชิงนโยบายว่า การสนับสนุนการพัฒนาระบบการเงินฐานรากซึ่งมีปรัชญาของความเอื้ออาทรเป็นหลักนั้น อาจเกิดความเสียหายได้ถ้าไม่ให้ความสำคัญกับการรักษาวินัยทางการเงินควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม

2.2 กรอบยุทธศาสตร์แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากที่เสนอต้องเป็นกรอบที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถนำไปสู่การดำเนินการตามเป้าหมายและแนวทางที่ต้องการได้

2.3 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เสนอขอรับเรื่องแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากไปพิจารณาปรับปรุงตามประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ พร้อมกับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และจะนำเสนอให้คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยทุกส่วนราชการเห็นด้วยกับร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก แต่มีบางส่วนราชการมีข้อสังเกตและเสนอให้มีการปรับปรุง สรุปได้ดังนี้

3.1 กระทรวงอุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก ควรเพิ่มกลไกและแนวทางการสร้างจรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรการเงินระดับฐานราก และผู้ใช้บริการจากองค์กรฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก และ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างเครือข่ายและขยายผลทิศทางการพัฒนาองค์กรและสร้างเครือข่าย ควรเป็นไปเพื่อรองรับระบบและกลไกการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร หรือกลุ่มบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินโดยตรงในชุมชน อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน เป็นต้น

3.2 กระทรวงสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก ควรผนวกแผนงาน 1.1 แผนส่งเสริมการพัฒนาคน และแผนงาน

1.4 แผนส่งเสริมการออมและการสร้างวินัยทางการเงินเข้าด้วยกัน และอาจปรับเปลี่ยนแผนงานเป็น “แผนสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงิน”

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : แผนงาน 1.9 ควรเปลี่ยนชื่อจาก “แผนงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรการเงินระดับฐานราก” เป็น “ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ”

ยุทธศาสตร์ที่ 2 และที่ 3 : ควรปรับหัวข้อจาก “แผนปฏิบัติการ” เป็น “แนวทางการดำเนินงาน” เพื่อให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 กระทรวงมหาดไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : แผนงาน 1.1 ควรเพิ่มกรมพัฒนาชุมชน (พช.) เป็นทั้งหน่วยงานประสานงานและหน่วยงานปฏิบัติ แผน 1.9 (แผนงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรการเงินระดับฐานราก) มาตราการ 1.9.4 (สนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพชุมชน) มาตราการ 1.9.5.2 (กองทุนสวัสดิการของชุมชนภายใต้มาตรการสนับสนุนการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา) และ 1.9.6.2 (กองทุนสวัสดิการของชุมชนภายใต้มาตรการส่งเสริมมาตรฐานด้านสาธารณสุข) ควรตัดทิ้งออกไปเนื่องจากกระทรวงมหาดไทยโดย พช. ไม่มีบทบาทในเรื่องดังกล่าว

3.4 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.)

ขอให้เพิ่มเติมสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นหน่วยงานประสานงานในทุกแผนงานที่มีกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) เป็นหน่วยปฏิบัติ

3.5 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายการจัดการและขยายผลนั้นยังขาดแผนงานหรือมาตรการที่ชัดเจนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ “การมีกลไกการพัฒนาระบบการเงินชุมชนแบบบูรณาการที่เอื้อต่อเศรษฐกิจชุมชนอย่างแท้จริง”

ควรมีกติกาหรือมาตรฐานในระดับหนึ่งเพื่อความมั่นคงของระบบโดยรวม โดยอาจจะระบุภารกิจในการหาข้อสรุปดังกล่าวไว้เป็นหน้าที่ของคณะทำงานภายใต้แผนแม่บทที่จะมีการจัดตั้งต่อไป ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง

3.6 สำหรับหน่วยงานที่เห็นด้วย โดยไม่มีข้อสังเกต ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานประมาณ และกระทรวงศึกษาธิการ

4. กระทรวงการคลังได้ดำเนินการปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก ดังนี้

4.1 ปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากโดยนำประเด็นอภิปราย
ของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักในการ
ปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

4.2 การปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากตามมติคณะกรรมการ
กลั่นกรองฯ สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปรับปรุงยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็ง
ขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานรากโดย

(1) รวมแผนส่งเสริมการพัฒนาคน และแผนส่งเสริมการออมและ
การสร้างวินัยทางการเงินเข้าด้วยกัน เนื่องจากเป็นแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคน
ในชุมชนเหมือนกัน

(2) ปรับปรุงมาตรการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และ
วิสัยทัศน์ แก่ผู้นำองค์กรการเงินและผู้เกี่ยวข้องโดยให้รวมถึงการส่งเสริมจรรยาบรรณ
และธรรมาภิบาลด้วย

(3) ปรับปรุงมาตรการส่งเสริมมาตรฐานด้านสาธารณสุขให้
เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานในปัจจุบันซึ่งเดิมเป็น โครงการต่อเนื่อง
30 บาท รักษาทุกโรค โดยปรับเปลี่ยนเป็นมาตรการส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุข
และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเป็นโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

(4) ปรับปรุงรายชื่อหน่วยงานประสานงาน และหน่วยงานปฏิบัติ
ให้สอดคล้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเห็นและข้อเสนอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

4.2.2 สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 บูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคี
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานรากและยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้าง
เครือข่ายและขยายผล เป็นการปรับปรุงถ้อยคำรายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระยะเวลาการ
ดำเนินงานของแผนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน และ
สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4.3 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2550 ภายหลังจากการปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงิน
ระดับฐานราก กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเคหะแห่งชาติ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาร่วมประชุมหารือและพิจารณาวางแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ปรับปรุงตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ แล้ว โดยที่ประชุมมีความเห็นว่า การปรับปรุงดังกล่าวเหมาะสมและสะท้อนประเด็นพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ รวมทั้งความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับการปรับปรุงร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

5. ร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากที่ได้มีการปรับปรุงตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ มีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของแผน

แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากเป็นแผนระยะปานกลาง 4 ปี

(2551 – 2554) มีวัตถุประสงค์หลัก คือ

5.1.1 มีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นเครื่องมือหลักของชุมชนในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนอย่างมีจรรยาบรรณและธรรมาภิบาล

5.1.2 มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถกำหนดแนวนโยบายในทิศทางที่สอดคล้องกันและลดการทำงานซ้ำซ้อน

5.1.3 ส่งเสริมการช่วยเหลือกันระหว่างองค์กรการเงินระดับฐานรากเพื่อสร้างเครือข่ายความมั่นคงและยั่งยืน

5.2 องค์ประกอบของแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่

5.2.1 ส่วนที่ 1 : บทวิเคราะห์สถานะปัจจุบันและความต้องการของระบบการเงินระดับฐานราก ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ควรเน้นส่งเสริมองค์กรการเงินระดับฐานรากกลุ่มพึ่งตัวเอง และควรส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีการบริหารจัดการและควบคุมดูแลโดยชุมชน ซึ่งขนาดที่เหมาะสมที่สุดขององค์กรการเงินระดับฐานราก คือ ระดับตำบล และชุมชน ส่วนภาครัฐและภาคีควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนมากกว่า

ผู้นำ เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาและพึ่งพาตนเองของชุมชน รวมทั้งเกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.2.2 ส่วนที่ 2 : บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในการสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานรากมีหลายหน่วยงาน และมีบทบาทสูง แต่มีความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ควรที่จะได้มีการกำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยงานและภาคีให้ชัดเจน พร้อมทั้งบูรณาการทิศทางนโยบายเพื่อลดความซ้ำซ้อน

5.2.3 ส่วนที่ 3 : ยุทธศาสตร์และแผนสนับสนุนการพัฒนาการเงินระดับฐานรากของภาครัฐและภาคี (Synergy) แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์มีแผนงาน ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก

(1.1) แผนสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการออม และวินัยทางการเงิน

(1.2) แผนสนับสนุนการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงาน

(แผนพัฒนา) ขององค์กรการเงิน

(1.3) แผนสนับสนุนเพื่อสร้างฐานข้อมูลการเงินชุมชนกลาง

(1.4) แผนเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าสู่แหล่งทุน

(1.5) แผนสนับสนุนทางการเงินเพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้

ชุมชน

(1.6) แผนบูรณาการด้านการเงินภายในชุมชน

(1.7) แผนสนับสนุนทางการเงินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ

บริหารจัดการภายในองค์กรการเงินระดับฐานราก

(1.8) แผนงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กร

การเงินระดับฐานราก

(2) ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก

(2.1) แผนบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคี

ที่เกี่ยวข้อง

(2.2) แผนรับรองสถานภาพขององค์กรการเงินระดับฐานราก

(3) ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายและขยายผล

(3.1) แผนเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้

(3.2) แผนส่งเสริมการขยายผลการพัฒนาองค์กรฯ

ทั้งนี้ ในการจัดทำรายละเอียดของแต่ละแผนงานได้กำหนดมาตรการ แนวทาง การดำเนินการ กรอบเวลา หน่วยงานประสาน และหน่วยงานปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

อนึ่ง แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็น เครื่องมือของชุมชนในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการ สืบสานศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางและ เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการส่งเสริมองค์กรการเงิน ระดับฐานรากยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอ คณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 เพื่อพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบร่างแผนแม่บท การเงินระดับฐานรากและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉลองภพ สุตังกรกาญจน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักนโยบายระบบการเงิน

โทร. 0-2273-9020 ต่อ 3207

โทรสาร 0-2618-3367

แผนแม่บท

การเงินระดับฐานราก

กระทรวงการคลัง

แผนแม่บท

การเงินระดับฐานราก

แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

1. บทนำ

องค์กรการเงินระดับฐานราก เริ่มต้นจากการรวมตัวกันของประชาชนด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมมือกันบนหลักการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาด้านการเงินของคนในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของระบบการเงินพาณิชย์ทั่วไป เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ไปค้ำประกันเงินกู้หรือไม่อยู่ในเงื่อนไขข้อกำหนดของสถาบันการเงินเหล่านั้น สถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้คนเหล่านั้นตกอยู่ในสถานะลำบากมากขึ้น เนื่องจากต้องหันไปพึ่งพิงแหล่งเงินทุนนอกระบบที่คิดดอกเบี้ยในอัตราสูง และก่อให้เกิดภาระหนี้สินพอกพูนมากขึ้น จนไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ปัจจุบันประชาชนในชุมชนต่างๆ จำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเงินพาณิชย์ทั่วไป จึงได้รวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรการเงินระดับฐานราก เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในกลุ่มหรือชุมชน โดยมีหลักการดำเนินงานคล้ายๆ กัน กล่าวโดยทั่วไปคือ จะรับฝากเงินจากสมาชิกในลักษณะของการออม และนำเงินฝากเหล่านั้นปล่อยกู้ให้กับสมาชิกที่มีความต้องการใช้เงิน เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือนำไปปลดหนี้เงินกู้นอกระบบ องค์กรการเงินระดับฐานรากสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีความเข้มแข็งและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และกลุ่มที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก

ประโยชน์ขององค์กรการเงินระดับฐานรากต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมนั้นมีหลายด้าน เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมวินัยด้านการออม เพิ่มโอกาสของสมาชิกขององค์กรการเงินระดับฐานรากที่จะได้รับความสะดวกในการฝากเงินและสามารถกู้เงินได้โดยไม่ต้องนำหลักทรัพย์มาค้ำประกัน และยังมีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบ รวมทั้งยังมีการจัดสวัสดิการในเรื่องต่างๆ ให้กับสมาชิก เช่น สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และการจัดกิจกรรมทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนช่วยเสริมให้กลไกตลาดสมบูรณ์ ช่วยขับเคลื่อนให้ประชาชนในชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และที่สำคัญ คือ เสริมสร้างวินัยทางการเงินให้กับประชาชนในชนบท ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง

องค์กรการเงินระดับฐานรากเริ่มมาจากความต้องการของชุมชนในการดำเนินชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามประเพณีและความเชื่อในแต่ละท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะฉะนั้นการดำเนินการใดๆ รวมทั้งความพยายามที่จะส่งเสริมการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรการเงินระดับฐานรากนั้น จะต้องดำรงไว้ซึ่งปรัชญา ภูมิปัญญา และคุณค่าของท้องถิ่นเป็นหลัก

2. เหตุผลความจำเป็น

ในประเทศไทยมีบริการทางการเงินสำหรับประชาชนและชุมชนในระดับฐานรากอยู่เป็นจำนวนมากและมีลักษณะและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. **กลุ่มในระบบ** ได้แก่ สถาบันการเงินที่มีกฎหมายรองรับ เช่น ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ที่รับฝากเงินและให้สินเชื่อแก่บุคคลทั่วไป
2. **กลุ่มกึ่งในระบบ** ได้แก่ สถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมและการใช้เงินทุนภายในชุมชนโดยภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง อันประกอบด้วยสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. **กลุ่มพึ่งตนเอง** มีวัตถุประสงค์ในการออมและให้บริการทางการเงินภายในชุมชนโดยการจัดตั้งของชุมชนเอง อันประกอบด้วยองค์กรการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือกลุ่มในระบบชุมชน

ทั้งนี้ องค์กรการเงินระดับฐานรากที่แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากมุ่งเน้นส่งเสริม หมายถึง กลุ่มกึ่งในระบบและกลุ่มพึ่งตนเอง ประกอบด้วย สหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มออมทรัพย์ทั่วไป ซึ่งการบริหารจัดการมีทั้งที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ และที่ประชาชนในชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงเกณฑ์ความมั่นคงทางการเงิน จึงส่งผลให้การดำเนินงานมีทั้งที่เข้มแข็งและที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ ซึ่งกลุ่มการเงินที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอเหล่านี้อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในสังคมชนบท ในกรณีองค์กรการเงินระดับฐานรากที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอประสบปัญหาพร้อมกันจำนวนมาก จะทำให้ระบบเศรษฐกิจฐานรากเสียหาย และก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาได้อีก จึงจำเป็นต้องหาแนวทางส่งเสริมหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานรากเหล่านี้

เนื่องจากแนวนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน โดยองค์กรการเงินระดับฐานรากอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินงานด้วยตนเอง มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อเกื้อกูลช่วยเหลือกันเพื่อพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากไปสู่ระบบการเงินระดับชาติ เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีกรอบทิศทางในการให้การสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ดังนั้น แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากนี้จึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะกำหนดกรอบแนวคิดของการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะรับรู้และนำไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดแผนงานโครงการที่จะจัดสรรงบประมาณ กำลังคนในการให้การสนับสนุนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อการบรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด ตลอดจนเป็นการกำหนดแนวทางและมาตรการอันจะนำไปสู่การทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

การจะพัฒนาประเทศต่อไปอย่างยั่งยืนนั้น มีปัจจัยในความสำเร็จคือการส่งเสริมให้คนไทยสามารถบริหารจัดการตนเองได้ในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมการให้โอกาสแก่ชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตนเองโดยทั้งนี้ภาครัฐพร้อมที่จะสนับสนุนในทุกด้าน รวมถึงด้านแหล่งเงินทุน ส่งเสริมการวิเคราะห์วิจัยด้านการผลิตและการตลาด โดยมีแนวคิดในการพัฒนาบนพื้นฐานของความเชื่อดังต่อไปนี้

3.1 ประเทศไทยจะพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงแข็งแรงก็ต่อเมื่อประชาชนระดับฐานรากมีค่านิยมในการส่งเสริมการออม การประหยัด และสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองและดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้มีการประสานสายใยในชุมชนและนำไปสู่ความมั่นคงทางสังคม อันจะทำให้ชุมชนและประเทศชาติสามารถทนทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

3.2 คนในชุมชนสามารถพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง และมีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนในชุมชนและระหว่างชุมชนกับชุมชนซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมประสานและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของทั้งประเทศร่วมกัน

3.3 บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมความมั่นคงขององค์กรชุมชนระดับฐานราก ควรมุ่งส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการในแต่ละท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นแสวงหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนรวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนกับภาคีที่เกี่ยวข้องซึ่งจะส่งผลให้มีการร่วมกันพัฒนาขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและสังคม

3.4 ในการพัฒนาศักยภาพองค์กรการเงินระดับฐานราก ควรส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีอิสระในการตัดสินใจแต่ยังคงมุ่งส่งเสริมให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคม ดังนั้น หากจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคล ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ซึ่งมีกฎระเบียบเป็นมาตรฐานของสังคม หรือของประเทศก็ต้องมุ่งส่งเสริมองค์กรเหล่านั้นสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. วัตถุประสงค์ของแผนฯ

4.1 กำหนดและเสนอแนวนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นเครื่องมือหลักของชุมชนในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการสืบสานศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นอันเป็นสิ่งมีคุณค่ายิ่งของชาติ โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางและเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนา

4.2 มีกรอบการดำเนินการที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนองค์การการเงินระดับฐานรากให้สามารถกำหนดแนวนโยบายในทิศทางที่สอดคล้องกันและลดการทำงานซ้ำซ้อนของภาครัฐ

4.3 มุ่งส่งเสริมการช่วยเหลือกันระหว่างองค์กรการเงินระดับฐานราก โดยมีจุดประสงค์เพื่อรื้อยัดเครือข่ายความมั่นคงและยั่งยืนระดับชาติในที่สุด

5. เป้าหมายของแผนฯ

5.1 องค์กรการเงินระดับฐานรากมีคุณภาพและสามารถจัดการระบบการเงินและสวัสดิการชุมชนแก่ชุมชน เป็นกลไกในการรณรงค์ให้ประชาชนมีวินัยในการออมและการบริโภค ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการเข้าสู่แหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึง

5.2 องค์กรการเงินระดับฐานรากสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองและบูรณาการด้านการเงินอย่างยั่งยืน

5.3 เกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อให้มีการเกื้อกูลกันระหว่างกลุ่มและสู่ระดับชาติในทิศทางที่เหมาะสม

5.4 เครือข่ายองค์กรการเงินระดับฐานรากมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

5.5 ระบบการเงินระดับฐานรากมีความมั่นคงก้าวหน้า สามารถเป็นรากฐานและองค์ประกอบให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวมมีความเจริญอย่างสมดุลและยั่งยืน

6. ระยะเวลาของแผนฯ

แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากเป็นแผนระยะปานกลาง มีระยะเวลา 4 ปี ระหว่างปี 2551 - 2554 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบทิศทางสำหรับการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมองค์กรการเงินฐานราก โดยไม่ต้องทำงานซ้ำซ้อน ซึ่งจะส่งผลให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. องค์ประกอบของแผนฯ

แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ 1 บทวิเคราะห์สภาวะปัจจุบันและความต้องการของระบบการเงินระดับฐานราก

ส่วนที่ 2 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในการสนับสนุน

ส่วนที่ 3 แผนสนับสนุนการพัฒนาการเงินระดับฐานรากของภาครัฐและภาคี (Synergy)

ส่วนที่ 1: บทวิเคราะห์สภาวะปัจจุบันและความต้องการของระบบการเงินระดับฐานราก

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะมุ่งเน้นส่งเสริมองค์กรการเงินระดับฐานราก 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มกึ่งในระบบ เช่น สหกรณ์ เครดิตยูเนียน และ 2) กลุ่มพึ่งตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ แต่เนื่องจากสภาพและความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาของทั้ง 2 กลุ่มยังมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวทางที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์และเครดิตยูเนียน ซึ่งมีหน่วยงานกำกับดูแลมีกฎหมายรองรับสภาพและมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ซึ่งสรุปภาพโดยรวมได้ดังนี้

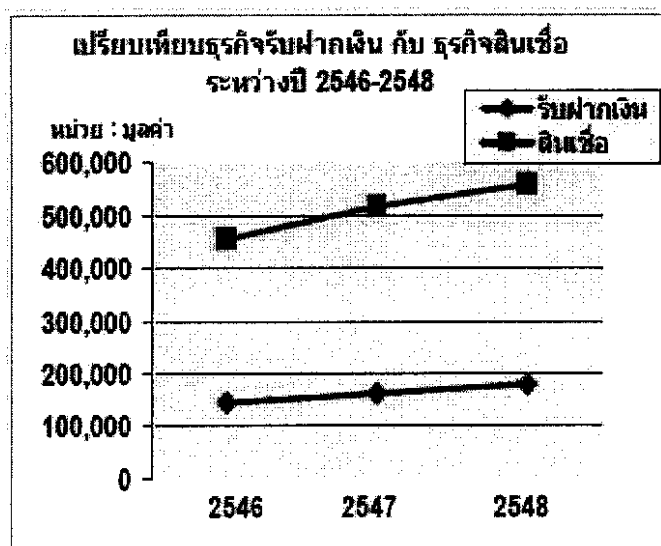
สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทย ปี 2548 รวม 14,650 แห่ง แยกเป็นสหกรณ์ 7,244 แห่ง และกลุ่มเกษตรกร 7,406 แห่ง สมาชิกทั้งสิ้น 9.6 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 14.82 ของประชากรทั่วประเทศ แยกเป็นสมาชิกอยู่ในภาคเกษตร 6.4 ล้านคน นอกภาคเกษตร 3.2 ล้านคน พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนสมาชิกอยู่มากที่สุดถึงร้อยละ 35.41 ของสมาชิกสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรทั่วประเทศ

สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	พระราชอาณาจักร	กรุงเทพฯและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้
รวมสหกรณ์ (แห่ง)	7,244	950	1,286	1,375	2,242	1,391
ภาคเกษตร	4,356	82	658	891	1,715	1,010
ประมง	104	8	35	12	21	28
นิคม	96	9	29	28	11	19
ร้านค้า	351	72	89	56	71	63
บริการ	702	212	131	134	145	80
ออมทรัพย์	1,242	513	243	153	186	147
เครดิตยูเนียน	393	54	101	101	93	44
รวมกลุ่มเกษตรกร(แห่ง)	7,406	306	1,510	1,870	2,812	908
รวมทั้งสิ้น (แห่ง)	14,650	1,256	2,796	3,245	5,054	2,299
สมาชิกทั้งหมด (คน)	9,600,000	1,500,000	1,400,000	2,200,000	3,100,000	1,400,000

ธุรกิจหลักของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

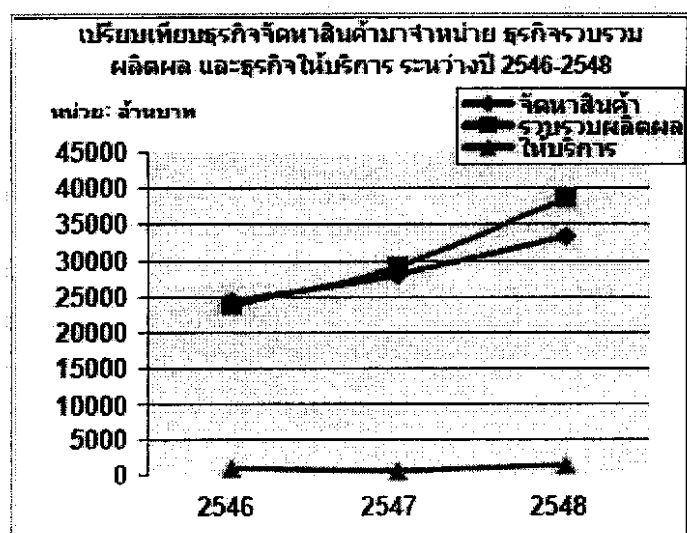
รับฝากเงิน : ณ สิ้นปี 2548 มียอดเงินฝากจำนวนกว่า 179,388 ล้านบาท ซึ่งในปี 2548 เงินฝากขยายตัวร้อยละ 12 และในรอบ 3 ปี (2546-2548) มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 144,649 ล้านบาท ในปี 2546 มาอยู่ที่ 179,388 ล้านบาท ในปี 2548 และคาดว่าในปี 2549 จะยังคงเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง

สินเชื่อ : ณ สิ้นปี 2548 ยอดสินเชื่อคงค้างจำนวนกว่า 559,358 ล้านบาท ซึ่งในปี 2548 สินเชื่อเติบโตร้อยละ 8 และในรอบ 3 ปี (2546-2548) มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจาก 453,563 ล้านบาท ในปี 2546 มาอยู่ที่ 559,358 ล้านบาท ในปี 2548 และคาดว่าจะในปี 2549 จะยังคงเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง

การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย : มีมูลค่ากว่า 33,450 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2548 ธุรกิจจัดซื้อสินค้าอุปโภค/บริโภคมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก เติบโตร้อยละ 20 และในรอบ 3 ปี (2546-2548) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 24,309 ล้านบาทในปี 2546 มาอยู่ที่ 33,450 ล้านบาท ในปี 2548 และคาดว่าจะในปี 2549 จะยังคงเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง

รวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย : ณ สิ้นปี 2548 มีมูลค่ากว่า 38,514 ล้านบาท ซึ่งในปี 2548 มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 32 และในรอบ 3 ปี (2546-2548) ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 23,624 ล้านบาท ในปี 2546 มาที่ 38,514 ล้านบาท ในปี 2548 และคาดว่าจะในปี 2549 จะยังคงเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง

การให้บริการ : ในปี 2548 มีมูลค่ากว่า 1,556 ล้านบาท ซึ่งเป็นธุรกิจให้บริการทั่วไปแก่สมาชิก โดยในรอบ 3 ปี (2546-2548) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจาก 1,110 ล้านบาท ในปี 2546 มาที่ 1,556 ล้านบาท ในปี 2548 และคาดว่าในปี 2549 จะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ฐานะและการดำเนินงานของระบบสหกรณ์

1. ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง สถาบันสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทย มีทุนดำเนินงานกว่า 723,604 ล้านบาท แยกเป็นแหล่งทุนภายในร้อยละ 82.90 และทุนภายนอกร้อยละ 17.10 หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอต่อความเสี่ยงของเงินทุน นับว่าไม่เสี่ยง เนื่องจากมีหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสถาบันเพียง 0.96 เท่า และมีทุนสำรองต่อสินทรัพย์ทั้งสิน 0.05 เท่า มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนร้อยละ 6.94

2. คุณภาพสินทรัพย์ เงินทุนดำเนินงานส่วนใหญ่ลงทุนไปกับการให้สินเชื่อและให้เครดิตการค้ามากที่สุดกว่า 589,341 ล้านบาท หรือร้อยละ 81.44 ของสินทรัพย์ทั้งสิน และเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ถึงร้อยละ 31.61 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ และมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เพียงร้อยละ 3.58 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำและส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีระบบในการบริหารจัดการลูกหนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้มีอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้น

3. ความสามารถในการบริหารจัดการ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจให้บริการสมาชิก 5 ด้าน มีมูลค่ารวม ณ สิ้นปี 2548 กว่า 812,266 ล้านบาท ประกอบด้วยธุรกิจให้เงินกู้ยืม 559,358 ล้านบาท รองลงมา ธุรกิจการรับฝากเงิน 179,388 ล้านบาท รวบรวมผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ 38,514 ล้านบาท จัดซื้อสินค้ามาจำหน่าย 33,450 ล้านบาท และธุรกิจให้บริการอื่น 1,556 ล้านบาท ตามลำดับ โดยรวมสมาชิกจะให้ความสำคัญกับธุรกิจสินเชื่อมากที่สุดถึงร้อยละ 68.86

4. ความสามารถในการทำกำไร ปี 2548 ถือว่าประสบความสำเร็จมีกำไรมากกว่าขาดทุน คือ มีกำไร 6,931 แห่ง เป็นเงินกว่า 25,190 ล้านบาท ขาดทุน 2,724 แห่ง เป็นเงินกว่า 604 ล้านบาท อีก 872 แห่ง ไม่ดำเนินงาน และมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อสมาชิก 12,237 บาทต่อคน ค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยต่อสมาชิก 9,686 บาทต่อคนและมีกำไรเฉลี่ยต่อสมาชิก 2,552 บาทต่อคน แม้โดยรวมองค์กรจะมีความสามารถทำกำไรได้ แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนของเงินออมเฉลี่ย 53,946 บาทต่อคน กับ หนี้สินเฉลี่ย 60,507 บาทต่อคน มีความไม่สมดุลกัน เงินอมน้อยกว่าหนี้สิน ประกอบกับในรอบปีมีอัตราการกู้ยืมเงินของสมาชิกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงกำลังความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกในอนาคต ที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาบัน รวมถึงต้องระมัดระวังในเรื่องของค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมเพราะมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะภาคเกษตรมีอัตราค่าใช้จ่ายต่อรายได้สูงถึงร้อยละ 97.63

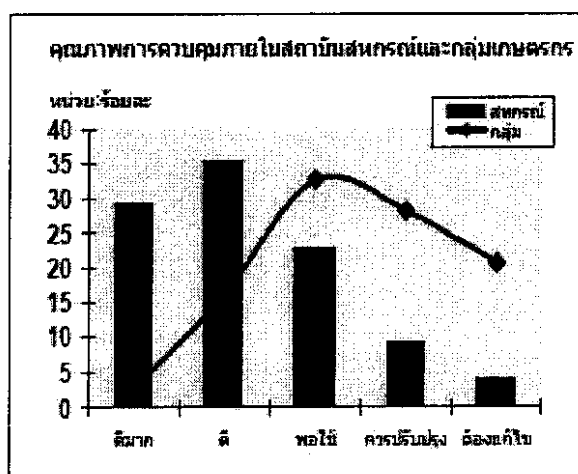
5. สภาพคล่องทางการเงิน อยู่ในระดับต่ำ คือ มีสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียนในอัตราที่ 0.68 เท่า แต่อย่างไรก็ตามสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ ดังนั้นการแปรสภาพเป็นเงินสดจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้เป็นสำคัญมีลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด คิดเป็นร้อยละ 68.39 ของลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งสิ้น

6. ผลกระทบของธุรกิจ ในปี 2548 ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เข้ามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมา ทั้งราคาน้ำมัน และการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภัยแล้ง ภัยธรรมชาติ และไข้หวัดนก ซึ่งมีส่วนส่งผลให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจบ้าง จึงต้องเฝ้าระวังและติดตามดูแลสถานการณ์อย่างใกล้ชิด พร้อมกับความพยายามในการสร้างวินัยทางการเงินและการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มากขึ้น

ผลการดำเนินงานของสถาบันที่ประสบความสำเร็จมีกำไรและประสบผลการขาดทุน						
รอบปี 2548						
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	ประสบผลสำเร็จมีกำไร		ประสบผลการขาดทุน		รวม	ร้อยละ (%)
	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	
รวมสหกรณ์	4,330	62.47	1,387	50.92	5,717	59.21
การเกษตร	2,332	33.65	1,112	40.82	3,444	35.67
ประมง	25	0.36	38	1.40	63	0.65
นิคม	59	0.85	29	1.06	88	0.91
ร้านค้า	174	2.51	30	1.10	204	2.11
บริการ	334	4.82	127	4.66	461	4.77
ออมทรัพย์	1,105	15.94	15	0.55	1,120	11.60
เครดิตยูเนียน	301	4.34	36	1.32	337	3.49
รวมกลุ่มเกษตรกร	2,601	37.53	1,337	49.08	3,938	40.79
รวมทั้งสิ้น	6,931	100.00	2,724	100.00	9,655	100.00
อัตราร้อย (%)	67.99		26.29		100.00	

คุณภาพของสถาบันสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

คุณภาพการควบคุมภายในของสถาบันสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทยส่วนใหญ่มีระดับดี-ดีมากร้อยละ 43.08 ระดับมาตรฐานร้อยละ 27.28 และอีกร้อยละ 29.64 ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน เนื่องจากส่วนใหญ่ขาดพนักงานบัญชีร้อยละ 71.08 โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรเกินกว่าครึ่งไม่มีพนักงานบัญชี ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารองค์การขาดความต่อเนื่อง และขาดข้อมูลเพื่อการบริหารงานที่ถูกต้องครบถ้วน ทันเหตุการณ์ประกอบการจัดสินใจ การกำหนดนโยบายและแผนงานควรต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อฐานะและการดำเนินงานของสหกรณ์ในอนาคต

แนวโน้ม ปี 2549

ปี 2549 คาดว่าสถาบันสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไทยจะสามารถเดินหน้าต่อไปได้บนพื้นฐานที่แน่นขึ้น ต่อเนื่องจาก ปี 2548 โดยพิจารณาข้อมูลอัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิก ทุนของสถาบัน ธุรกิจ รายได้ และกำไร ในรอบ 5 ปี (พ.ศ.2544-2548) พบว่า มีอัตราเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี และมีทิศทางการเติบโตไปในทางเดียวกัน โดยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.95, 11.55, 16.05, 6.02 และ 0.56 ตามลำดับ มูลค่าของธุรกิจมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นสูงสุด จาก 561,155 ล้านบาทต่อปี ในปี 2544 เป็น 812,266 ล้านบาทต่อปี ในปี 2548 คาดว่าในปี 2549 จะมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2548

จากข้อมูลภาพรวมของกลุ่มทั้งในระบบ ซึ่งประกอบด้วย สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร จะเห็นได้ว่า สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่มีคุณภาพในการบริหารจัดการในระดับที่ดีและประมาณร้อยละ 29.64 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ เช่น ด้านบุคลากรที่มี

ความรู้ด้านบัญชี ด้านการบริหารจัดการทางการเงิน ซึ่งในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มกึ่งในระบบสามารถดำเนินการได้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนั้น แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มพึ่งตนเองเป็นหลัก

กลุ่มพึ่งตนเอง

ความเป็นมาขององค์กรการเงินชุมชน

การที่คนกลุ่มใหญ่ของประเทศไม่มีเงินทุนของตนเอง ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เนื่องจากมีอาชีพรายได้ไม่แน่นอน ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน ขั้นตอนการเข้าถึงบริการยุ่งยาก ซับซ้อน ทำให้ต้องพึ่งแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูง ชุมชนหลายแห่งจึงได้จัดตั้งกองทุน/กลุ่มออมทรัพย์ของตนเองขึ้นมา ทำ "ทำนบ" กันเงินของชุมชนไว้ภายในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สมาชิกได้มาออม/กู้ยืมไปใช้ประโยชน์

จากจุดเริ่มต้นของกลุ่มออมทรัพย์ที่ช่วยให้สมาชิกได้มีการออมร่วมกัน และมีแหล่งเงินกู้ยืมภายในชุมชน ได้นำไปสู่การพัฒนาของชุมชนในด้านอื่นๆ ติดตามมามากมาย อีกทั้งกลุ่มออมทรัพย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการ "รวมคน รวมเงิน รวมคิด" ทำให้คนในชุมชนได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการมีเงินทุนของชุมชนเอง ยังทำให้ชุมชนสามารถคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการกำหนดทิศทาง กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการบริหารจัดการ โดยเริ่มจากกิจกรรมออมทรัพย์ได้ขยายไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาอาชีพรายได้/ธุรกิจชุมชน สวัสดิการชุมชน การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ถือได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงินชุมชนเป็นฐานกองทุนการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน

กองทุน กลุ่มออมทรัพย์ หรือที่เรียกรวมๆ ว่า "องค์กรการเงินชุมชน" เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2508 ที่เกิดจากการรวมตัวกันของชุมชนหรือโดยการริเริ่มของผู้นำชุมชน องค์กรการเงินรูปแบบต่างๆ ของชุมชนได้ขยายตัวเร็วขึ้น เช่น ในชุมชนเมือง กทม. ได้เกิดกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ และในชนบทได้เกิดธนาคารข้าว กลุ่มสมุนไพร กลุ่มอาชีพ และกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นต้น

ปัจจุบัน มีองค์กรการเงินระดับฐานรากแบบพึ่งตนเองประมาณ 48,774 กลุ่ม สมาชิกรวมประมาณ 9,043,869 คน เงินออมรวมประมาณ 13,126 ล้านบาท (ข้อมูล ณ มกราคม 2550) สรุปได้ดังนี้

- กลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ 16,276 องค์กร สมาชิกรวม 1.25 ล้านราย เงินออมรวม 831 ล้านบาท
- กลุ่มวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 1,671 องค์กร สมาชิกรวม 84,143 ราย เงินออมรวม 164 ล้านบาท
- กลุ่มสวัสดิการ 3,843 องค์กร สมาชิกรวม 990,554 ราย เงินออมรวม 141 ล้านบาท
- กลุ่มสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร 2,627 องค์กร สมาชิกรวม 165,973 ราย เงินออมรวม 253 ล้านบาท

- กลุ่มองค์กรการเงิน 23,661 องค์กร สมาชิกประมาณ 6.5 ล้านราย เงินออมประมาณ 11,914 ล้านบาท
- กลุ่มอื่นๆ จำนวน 696 องค์กร สมาชิก 84,068 คน เงินออมประมาณ 22.49 ล้านบาท

การระดมความเห็น

ผลจากการศึกษาและการจัดเวทีระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากพบว่า ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากภาครัฐของแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ปัญหาที่ประสบ ศักยภาพในการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ชนบทธรรมนิยมประเพณีและความเชื่อของประชาชนในแต่ละพื้นที่ยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย

ในแง่ความต้องการขององค์กรการเงินระดับฐานรากต่าง ๆ นั้น สามารถจำแนกได้ตามความเข้มแข็งของแต่ละกลุ่ม กล่าวคือ องค์กรที่ความเข้มแข็งส่วนใหญ่จะต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในส่วนที่ค่อนข้างซับซ้อน เช่น สถานะขององค์กรเอียงนิติบุคคลแต่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันกับนิติบุคคลทั่วไป เป็นต้น ส่วนองค์กรที่เพิ่งรวมตัวกันหรือองค์กรที่ยังไม่เข้มแข็งจะต้องการความช่วยเหลือด้านพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่น การสนับสนุนด้านเงินทุน การสนับสนุนด้านความรู้ แนวทางในการประกอบอาชีพ และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันและกัน

ประเด็นที่สำคัญคือ องค์กรการเงินระดับฐานรากโดยทั่วไปจะหลีกเลี่ยงการจัดตั้งองค์กรให้อยู่ในระบบการกำกับสถาบันการเงินทั่วไป เพราะไม่ต้องการถูกควบคุมโดยภาครัฐหรือดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้องค์กรต้องการที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การดำเนินงาน และกฎระเบียบด้วยตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งคือต้องการบริหารตนเอง จึงมิได้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าสู่ระบบการเงินพาณิชย์ แต่ต้องการเพียงความสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเอง และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมีอิสระ โดยต้องพึ่งระบบการเงินพาณิชย์น้อยที่สุดหรือพึ่งพาเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

นอกจากข้อมูลที่ได้รับจากการจัดเวทีระดมความคิดเห็นในแต่ละพื้นที่ยังได้รวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวจากทั้งภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และผู้นำชุมชน เพื่อให้สะท้อนปัญหาแนวคิดจากทุกกลุ่มคนในสังคม เพื่อให้การจัดทำแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากมีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสามารถแบ่งข้อมูลออกได้เป็น 3 ด้านคือ ความเห็นของประชาชนในพื้นที่ ความเห็นของหน่วยงานภาครัฐ และ ความเห็นของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นที่ภาคประชาชน ภาครัฐ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ประเด็นที่ภาคประชาชน ภาครัฐ นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกัน

จากการนำข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะปัจจุบันและความต้องการของระบบการเงินระดับฐานรากจากภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิมาประมวลเข้าด้วยกัน สามารถสรุปเป็นประเด็นที่ทั้ง 3 ฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

1.1 บทวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของระบบการเงินระดับฐานราก (SWOT analysis)

1.1.1 จุดแข็ง

1.1.1.1 องค์การการเงินระดับฐานรากเป็นแหล่งระดมทุนทั้งทางด้านเงินออมและทุนทางสังคม เช่น การออมข้าว รวมทั้งเป็นแหล่งความร่วมมือภายในชุมชน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเอื้ออาทรแบบระบบเครือญาติ ซึ่งมีผลต่อความผูกพันขององค์กร

1.1.1.2 องค์การการเงินระดับฐานรากเป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมโดยเน้นที่ความต้องการของสมาชิกในชุมชนเป็นหลักในการพัฒนา และส่งเสริมการพัฒนาที่ภาครัฐยังบกพร่อง เช่น สวัสดิการชุมชน

1.1.1.3 องค์การการเงินระดับฐานรากที่เข้มแข็งจะสามารถเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในภาพรวม

1.1.2 จุดอ่อน

1.1.2.1 องค์การการเงินระดับฐานรากส่วนมากยังขาดโครงสร้างที่เอื้อให้เกิดความยั่งยืน กล่าวคือองค์การการเงินระดับฐานรากส่วนมากมีนักปราชญ์ชุมชนหรือผู้ที่คนในชุมชนให้ความนับถือเป็นแกนกลางในการก่อตั้งและบริหารจัดการ ซึ่งการคงอยู่ขององค์กรในลักษณะดังกล่าวส่วนมากมักพึ่งพาตัวบุคคลโดยไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจนและไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้หากจำเป็นจะต้องเปลี่ยนบุคคลผู้เป็นแกนนำ

1.1.2.2 องค์การการเงินระดับฐานรากส่วนมากขาดการบริหารจัดการที่ครบถ้วน เช่น ระบบบัญชีไม่ครบวงจรหรือขาดความโปร่งใส (การทำบัญชีที่โปร่งใสไม่จำเป็นจะต้องได้มาตรฐานสากล) และขาดกระบวนการบริหารความเสี่ยง

1.1.2.3 องค์การการเงินระดับฐานรากส่วนมากไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมบางอย่าง

1.1.3 โอกาส

1.1.3.1 ประชาชนผู้มีรายได้น้อยจะมีโอกาสในการเข้าถึงระบบทุนและแหล่งเงินทุนมากขึ้น เนื่องจากการรวมกลุ่มเป็นองค์กรการเงินระดับฐานรากนอกจากจะสามารถเข้าถึงแหล่งทุนของชุมชน ยังจะเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเงินทุน ภูมิปัญญา และการบริหารจัดการ ซึ่งต่อการเชื่อมต่อกับองค์กรการเงินระดับฐานรากอื่นหรือสถาบันการเงินในระบบ

1.1.3.2 ปัจจุบันส่วนต่างๆ ระดับชาติได้หันมาเน้นบทบาทของชนบทในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยเน้นกระบวนการแบบองค์รวม ซึ่งประชาชนและสถาบันท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในลักษณะหุ้นส่วนกับองค์กรภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ทำให้สถาบันการเงินต่างๆ มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท และเพิ่มช่องทางการให้บริการมากขึ้น

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับองค์กรการเงินระดับฐานราก ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการส่งเสริมการออมในประเทศ โดยการส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากเพื่อเป็นทางเลือกในการออมของประชาชน รวมทั้งมีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก

(2) ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และมีแนวทางการพัฒนาโดยสนับสนุนให้ชุมชนมีการระดมทุนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพและจัดสวัสดิการชุมชนเบื้องต้น ควบคู่กับการสร้างวินัยในการใช้จ่าย รวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์อื่นๆ เพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ นอกจากนี้ ในการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน มีแนวทางในการส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือภาครัฐ เชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างเศรษฐกิจชุมชนกับวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ซึ่งองค์กรการเงินระดับฐานรากในชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้

1.1.4 อุปสรรค

1.1.4.1 ในบางกรณี กฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐไม่สอดคล้องหรือไม่เอื้อกับการสนับสนุนการดำเนินงานและการบริหารจัดการขององค์กรการเงินระดับฐานราก

1.1.4.2 การสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานรากจากหน่วยการภาครัฐและภาคีต่างๆ มีความซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่อง และไม่มีทิศทางที่ชัดเจน เพราะไม่มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่เป็นผู้ประสานข้อมูลองค์กรการเงินระดับฐานราก และกำหนดแนวทางการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน

1.1.4.3 ภาครัฐและภาคีขาดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ส่งผลให้ไม่สามารถวางแผนการพัฒนาร่วมกัน นอกจากนี้ยังขาดการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์กรการเงินระดับฐานรากแบบครบวงจร กล่าวคือหลายหน่วยงานมีการศึกษาข้อมูลขององค์กรการเงิน

ระดับฐานรากเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนนั้นๆ แต่เมื่อศึกษาเสร็จแล้วกลับไม่กระบวนการสื่อสารถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้มากับชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถร่วมกันพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แนวคิด

1.2.1 ควรส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากพึ่งพาตนเองเป็นหลัก และมีการบริหารจัดการและควบคุมดูแลโดยชุมชนเอง คงไว้ซึ่งความเป็นอิสระในฐานคิดของชุมชนเอง การดำเนินการใดๆให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนโดยอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี การพัฒนาไม่ควรมีสูตรสำเร็จและภาครัฐไม่ควรแทรกแซงเว้นแต่กรณีที่องค์กรการเงินระดับฐานรากให้บริการทางการเงินประเภทรับฝากจากประชาชนนอกกลุ่ม

1.2.2 ผลจากการระดมความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า องค์กรการเงินระดับฐานราก ที่มีขนาดเหมาะสมที่สุดขณะนี้คือระดับตำบลและชุมชนเพราะมีลักษณะชุมชน ความต้องการ ปัจจัยการผลิต ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม ที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงจากการเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่ม แต่ต้องการให้มีการเชื่อมโยงด้านเงินทุนในระดับอำเภอและจังหวัด โดยทั้งนี้ต้องคำนึงถึงมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งจะถดถอยไปตามการเชื่อมโยงในระดับที่กว้างขวางขึ้นเป็นระดับจังหวัด ระดับภาคหรือระดับประเทศ และพึงยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าองค์กรชุมชนบางส่วนอาจไม่สามารถพัฒนาไปตามแผนที่กำหนด เพราะปัญหาหลักอยู่ที่คน ทุกอย่างเรียนรู้กันได้ แต่รู้แล้วอาจไม่ปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้มิติทางวัฒนธรรมขัดเกลาซึ่งผลที่ได้จะยั่งยืนกว่า

1.2.3 หน่วยงานภาครัฐและภาคีควรปรับบทบาทจากการเป็นผู้นำเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาและพึ่งพาตนเองของชุมชน และเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเงินทุนระหว่างชุมชน

ส่วนที่ 2: บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในการสนับสนุน

ปัจจุบันองค์กรการเงินระดับฐานรากมีการเชื่อมโยงเข้ากับหน่วยงานภาครัฐและภาคีมากขึ้น ดังนั้น การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคขององค์กรการเงินระดับฐานรากอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอ การวิเคราะห์ถึงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เข้าไปมีในการสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานรากจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งในการนำไปสู่แนวทางในการดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพ โดยในการวิเคราะห์ได้แยกออกเป็นบทบาทของหน่วยงานและภาคีในปัจจุบัน และบทบาทของหน่วยงานและภาคีในอนาคต

1. บทบาทของหน่วยงานและภาคีในปัจจุบัน

การส่งเสริมหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานรากอาจกระทำได้ โดยการร่วมมือกันภายในภาคประชาชน อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากให้เป็นไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน ภาครัฐจึงพร้อมที่จะสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตนเองในทุกด้าน รวมทั้งด้านแหล่งเงินทุนและด้านการให้บริการความรู้ในการบริหารจัดการ โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากในปัจจุบันสามารถแบ่งตามบทบาทที่เกี่ยวข้องเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1: สถาบันการเงินภาครัฐ

กลุ่มที่ 2: หน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการทางการเงินแต่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

กลุ่มที่ 3: หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการกำกับ

กลุ่มที่ 4: หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐและภาคีเหล่านี้มีบทบาทในการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรการเงินระดับฐานราก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : สถาบันการเงินภาครัฐ

สถาบันการเงินภาครัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) มีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานราก โดยมีบทบาทหลักในการให้บริการเงินฝาก และให้บริการสินเชื่อแก่องค์กรการเงินที่มีความพร้อม และมีศักยภาพ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ในด้านการประกอบอาชีพและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ สถาบันการเงินภาครัฐยังให้การสนับสนุนพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากในชุมชนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพ โดยการจัดการฝึกอบรม สัมมนา และสนับสนุนด้านการตลาดในชนบท เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งสถาบันการเงินภาครัฐแต่ละแห่งมี

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้รับบริการแตกต่างกัน โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เกษตรกร และประชาชนในชนบท ธนาคารกรุงไทย มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนรายได้ปานกลาง ธนาคารออมสินมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนที่มีรายได้ต่ำและเยาวชน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในปัจจุบันสถาบันการเงินภาครัฐได้ขยายรูปแบบการดำเนินงานให้มีการสนับสนุนความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการแก่องค์กรการเงินระดับฐานราก และสนับสนุนการฟื้นฟูศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองมากขึ้น เช่น โครงการธนาคารสหกรณ์ใน ธ.ก.ส. โครงการสินเชื่อชุมชนเมือง โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน นอกจากนี้ สถาบันการเงินภาครัฐยังได้เข้าไปสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากในชุมชน ซึ่งเป็นโครงการนำร่อง เช่น องค์กรการเงินบ้านสามขา-กรุงเทพฯ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง องค์กรการเงินชมรมรักษารัตนชาติ อ.กุดชุม จ.ยโสธร และเครือข่ายองค์กรการเงิน ต.ห้วยน้ำขาว จ.ตราด เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 : หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแต่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแต่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และกรมการพัฒนาชุมชน (พช.) มีบทบาทในการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรการเงินระดับฐานราก การสนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ขององค์กรการเงินระดับฐานรากภายในชุมชน และการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐเหล่านี้ยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมกิจกรรมต่อยอดในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และการรองรับสถานภาพองค์กรการเงินระดับฐานราก เพื่อส่งเสริมการเป็นนิติบุคคลขององค์กรและเครือข่ายองค์กร โดยที่ผ่านมากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานรากผ่านทางการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้จากองค์กรต้นแบบ ขณะที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนมีบทบาทเป็นอย่างมากในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และเน้นการขยายกิจกรรมเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย สวัสดิการชุมชน ที่ทำกิน สิ่งแวดล้อม และการไขปัญหาหนี้สินของประชาชน

กลุ่มที่ 3 : หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการกำกับ

ในปัจจุบันภาครัฐมีหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการกำกับองค์กรการเงินระดับฐานราก ให้มีการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน หลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กตส.) ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับองค์กรการเงินระดับฐานรากแตกต่างกันดังนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีบทบาทหลัก

ในการกำกับดูแล และตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำ และถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารงานการเงินและการบัญชีเพื่อให้สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรมีระบบการบริหารจัดการที่ดี กรมส่งเสริมสหกรณ์ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำ ผ่านสถาบันเกษตรกร และให้ความช่วยเหลือในการลงทุนก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เพื่อให้เกษตรกรใช้แปรรูปผลผลิตเพิ่มมูลค่าสินค้า ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทหลักในการส่งเสริมให้สถาบันการเงินปรับรูปแบบและบทบาทการให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนระดับฐานราก และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อให้ได้รับบริการทางการเงินอย่างทั่วถึง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่ในการประสานงานหน่วยงานภาครัฐและภาคที่เกี่ยวข้องให้มีการบูรณาการเพื่อให้การพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน

กลุ่มที่ 4 : หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

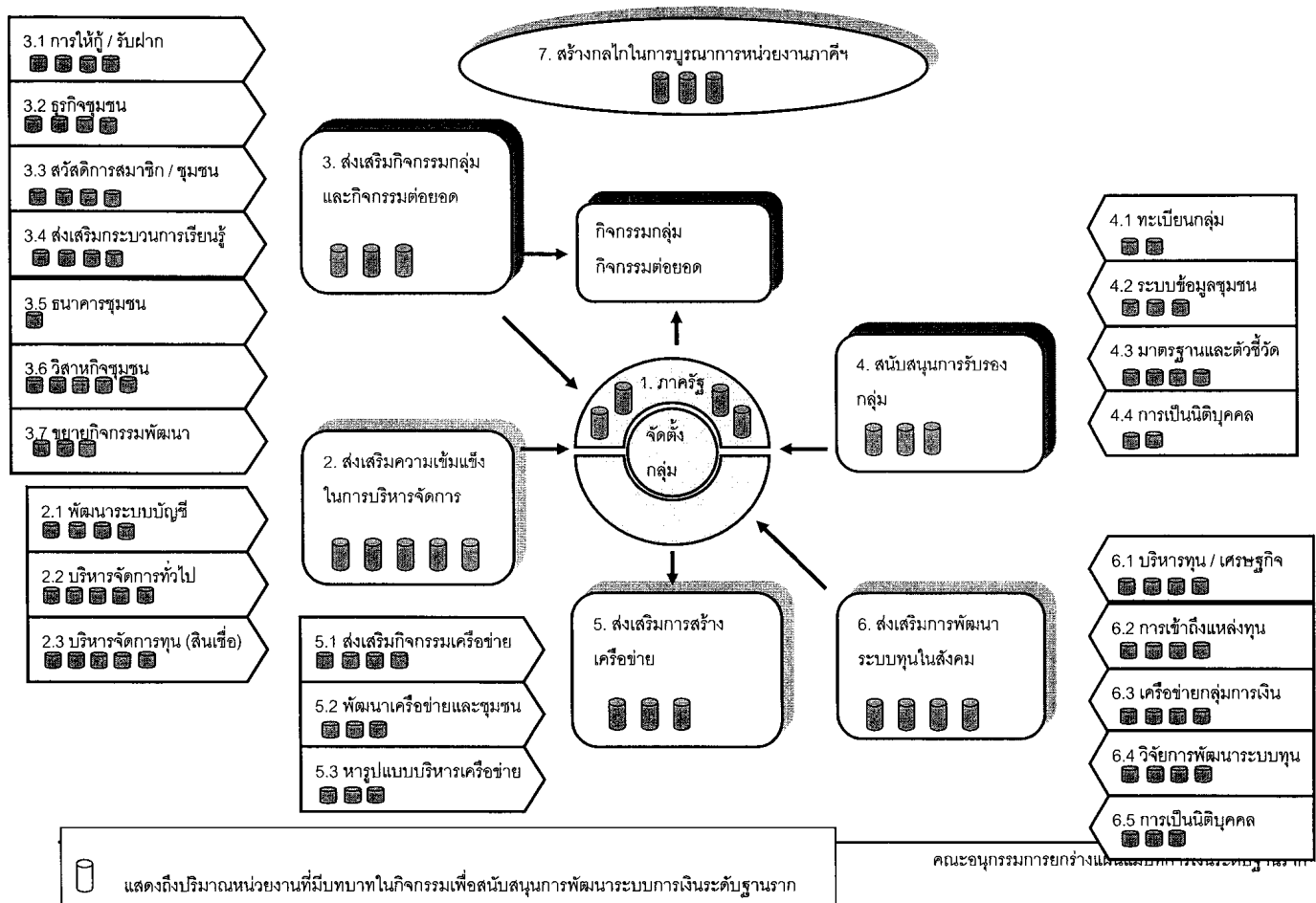
หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรการเงินระดับฐานราก ได้แก่ หน่วยงานประเภทสถาบันการศึกษาและองค์กรทางวิชาการต่าง ๆ ที่ให้บริการทางวิชาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานราก เช่น คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ทำการเก็บข้อมูลและมีการเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งสถาบันการเงินและภาคเอกชน ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างความพร้อมให้แก่ประชาชนในชุมชนในการรองรับการพัฒนาในระบบทุนในชุมชน และสร้างอุดมการณ์ที่ดีให้แก่ชุมชน

การวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการสนับสนุนระบบการเงินระดับฐานรากที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ (แสดงในรูปภาพที่ 1) หน่วยงานภาครัฐที่กล่าวมาข้างต้นมีบทบาทในการสนับสนุนระบบการเงินระดับฐานรากเป็นอย่างมาก ทั้งบทบาทในการสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรการเงินระดับฐานราก และบทบาทในด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานราก ด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ การส่งเสริมกิจกรรมรวมกลุ่มและกิจกรรมต่อยอด การสนับสนุนการรับรองกลุ่ม การส่งเสริมการพัฒนาระบบทุนในสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงขององค์กรการเงินระดับฐานราก และบทบาทในการพยายามสร้างกลไกการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรการเงินระดับฐานรากพัฒนาไปสู่องค์กรที่ความเข้มแข็งและยั่งยืน อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัจจุบันนโยบายภาครัฐมุ่งเน้นการพัฒนา

เศรษฐกิจระดับชุมชน และเน้นบทบาทของชนบทและองค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วนร่วมกับองค์กรอื่น (strategic partner) เพื่อช่วยพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคีหลายแห่งจึงเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พบว่า มีบทบาทบางประการที่มีหลายหน่วยงานนำไปปฏิบัติซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน เช่น บทบาทในการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาระบบทุนในชุมชน และบทบาทในการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ประชาชนในชุมชนเกิดการสับสนและป้องกันไม่ให้องค์กรการเงินพัฒนาไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกัน การกำหนดแนวทางและมาตรการอันจะนำไปสู่การทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนากล่องการเงินระดับฐานรากไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการ และลดการทำงานซ้ำซ้อนของภาครัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันยังมีบทบาทบางประการที่มีหน่วยงานที่เข้าไปปฏิบัติเป็นจำนวนน้อย เช่น บทบาททางด้านการส่งเสริมให้เกิดธุรกิจชุมชน ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ อาจเข้าไปปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และเป็นไปอย่างยั่งยืนต่อไป

รูปภาพที่ 1 : แผนภูมิการใช้ทรัพยากรในกิจกรรมที่เหมือนกันในการส่งเสริมการพัฒนาการเงินฐานรากของภาครัฐและภาคี

2. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องในอนาคต

เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานมีส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรการเงินระดับฐานราก การกำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องในอนาคตให้มีความชัดเจนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานจะต้องมีการบูรณาการเพื่อให้ทุกหน่วยงานทราบทิศทางการพัฒนาการเงินระดับฐานรากและบทบาทของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นและลดมาตรการส่งเสริมที่ซ้ำซ้อน

ในส่วนบทบาทของสถาบันการเงินภาครัฐจะมีการพัฒนาการให้บริการทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ ไปยังระบบการเงินฐานราก เพื่อเป็นการขยายฐานลูกค้าไปยังกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยปรับรูปแบบบริการทางการเงินและการให้บริการให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ควรมีนโยบายการให้สินเชื่อกับองค์กรชุมชนควบคู่กับการปลูกฝังการสร้างจิตสำนึกการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ สำหรับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ใช่สถาบันการเงินแต่ให้บริการทางการเงินจะมีบทบาทในการสร้างเสริมศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น โดยจะให้การอบรมในหลักสูตรต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและมีการจัดเวทีเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเผยแพร่ให้องค์กรชุมชนสามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการเงินให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการเชื่อมโยงองค์กรการเงินระดับฐานรากเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างองค์กร

สำหรับหน่วยงานที่มีบทบาทในการกำกับ พบว่าในด้านบัญชีจะมุ่งพัฒนาระบบบัญชีให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการเชื่อมโยงกันระหว่างองค์กร ส่วนในด้านการกำกับองค์กรนั้น ในกรณีที่ต้องมีการทำการรับฝากเงินและบริหารเงินของสมาชิกภายในชุมชนเอง หากเกิดความเสียหายขึ้นกับองค์กร ให้ถือว่าองค์กรนั้นต้องรับผิดชอบความเสียหายเอง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีการกำกับจากภายนอกแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม หากองค์กรการเงินระดับฐานรากพัฒนาจนถึงขั้นมีการรับฝากเงินจากแหล่งอื่นนอกเหนือจากภายในชุมชน หรือดำเนินกิจกรรมอื่นที่คล้ายการรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกชุมชน ในกรณีนี้ จำเป็นที่จะต้องมีการกำกับหรือกำหนดแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และมีมาตรการบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ฝากเงินเหล่านั้น ทั้งนี้ องค์กรการเงินระดับฐานรากจะดำเนินการภายใต้กฎระเบียบและการกำกับใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกรรมทางการเงินของแต่ละองค์กร

นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยังเน้นการส่งเสริมระบบการตลาดในชนบทให้มีความมั่นคงมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าในผลผลิตและส่งผลให้ประชาชนในชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

ส่วนที่ 3: ยุทธศาสตร์และแผนสนับสนุนการพัฒนาการเงินระดับฐานรากของภาครัฐและภาคี (Synergy)

แนวทางการระดมทรัพยากรของภาครัฐคือการส่งเสริมและสนับสนุนจุดแข็งของกลุ่มที่เข้มแข็งและส่งเสริมการพัฒนาให้แก่กลุ่มที่ประสบปัญหาให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น โดยมีปรัชญา คือ อยู่ได้ด้วยตัวเอง พึ่งพากันระหว่างกลุ่ม และเชื่อมเข้าสู่ระบบอย่างเหมาะสม โดยภาครัฐจะไม่ใช้ผู้ชี้นำ แต่จะเป็นผู้ประสานงานและส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มต่างๆ สามารถพัฒนาความเข้มแข็งด้วยตนเองและเชื่อมต่อไปเข้าสู่เครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

ทิศทางการพัฒนาตามแผน เริ่มที่ระดับหมู่บ้านซึ่งเป็นลักษณะกลุ่ม พัฒนาขึ้นสู่ระดับตำบล ซึ่งมีลักษณะการเชื่อมเครือข่ายและตนเองได้ ก่อตัวไปสู่ระดับจังหวัด และระดับภาค การก่อตัวขึ้นสู่ระดับชาติเป็นประเด็นนโยบายที่จะต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมสำหรับการจัดทำแผนแม่บทระยะต่อไป ส่วนขั้นตอนการดำเนินการ คือ ทำความเข้าใจกองทุนและกลุ่มต่างๆ ประมวลข้อมูลวิเคราะห์และกำหนด ทิศทางของแผน ร่างสรุปแผนและประชาสัมพันธ์ ตลอดจนปรับปรุงแผนและเสนออนุมัติในหลักการ โดยเริ่มจากการนำแผนแม่บทการเงินการคลังเพื่อสังคม 2540 – 2544 มาศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาและต่อยอดด้วย

จากการวิเคราะห์สถานะปัจจุบัน แนวทางความต้องการในการพัฒนาการเงินระดับฐานรากของประชาชน ประกอบกับความสนับสนุนและบริการของภาครัฐและภาคี ในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคแล้วพบว่าการพัฒนาการเงินระดับฐานรากนั้นต้องมีการดำเนินการอย่างครบวงจร กล่าวคือ ควรดำเนินการส่งเสริมจุดแข็งและโอกาส ไปพร้อมกับการขจัดและป้องกันจุดอ่อนและอุปสรรค นอกจากนี้ควรแสวงหาประโยชน์จากโครงการพัฒนาองค์กรชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จโดยการขยายผลต่อไป สามารถนำมาแปลงเป็นยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงานและมาตรการได้ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการเสริมกระบวนการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอยู่แล้วและการสร้างโอกาสในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชนผู้เป็นเจ้าขององค์กรการเงินฯ เหล่านี้ โดยการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในองค์กรการเงินบนหลักการพึ่งตนเอง ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และวิสัยทัศน์ รวมทั้งจรรยาบรรณและธรรมาภิบาล แก่ผู้นำองค์กรและผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งสนับสนุนด้านการสร้างฐานข้อมูลในทุกฝ่ายสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ส่งเสริมการสร้างวินัยในการออมโดยมุ่งเน้นในการออมก่อนใช้ ส่งเสริมการบูรณาการทุนของชุมชนและส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายในชุมชน โดยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้และมุ่งพัฒนา

ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนโดยการบูรณาการทุนภายในชุมชนและความช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแล้วยังควรใช้ความเข้มแข็งนี้เป็นกลไกเกื้อหนุนการพัฒนาระบบสวัสดิการภายในชุมชนต่อไป

- วัตถุประสงค์ :**
1. เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีกรอบทิศทางการดำเนินงาน (แผนพัฒนา) ที่สอดคล้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
 2. เพื่อให้ประชาชนและคนในชุมชนมีจิตสำนึกการร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจริยธรรม และมีวินัยในการออม มีวิสัยทัศน์เรื่องการใช้จ่ายเงินเพื่อการประกอบอาชีพ และการอุปโภคบริโภคเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
 3. เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
 4. เพื่อให้มีระบบสารสนเทศทางการเงินของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก
 5. เพื่อให้ระบบการเงินชุมชน มีกลไกในการระดมเงินออม กลไกในการกระจายสินเชื่อ กลไกในการสะสมทุน อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน
 6. เพื่อให้คนในชุมชนมีทักษะในการนำบัญชีรับ-จ่ายของครัวเรือน และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์กรการเงินระดับฐานรากในชุมชน
 7. เพื่อให้ผู้นำองค์กรการเงินระดับฐานรากภายในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และวิสัยทัศน์ รวมทั้งจรรยาบรรณและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กรการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนบนหลักการพึ่งพาตนเอง
 8. เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีกลไกในการให้บริการการเงิน และสวัสดิการแก่สมาชิกอย่างเหมาะสม

2. ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก

จากการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในการส่งเสริมพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานราก พบว่ากิจกรรมในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากบางกิจกรรมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่หลายหน่วยงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการซ้ำซ้อน

ในการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บทบาทของหน่วยงานแต่ละแห่งมีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการบูรณาการทั้งในส่วน

ของหน่วยงานภาครัฐเอง และบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคชุมชน นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานขององค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีสถานภาพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่น ภาครัฐจะได้หาแนวทางที่เหมาะสมในการรองรับสถานภาพองค์กรการเงินระดับฐานราก

- วัตถุประสงค์ :**
1. เพื่อให้ภาคีที่เกี่ยวข้องทราบบทบาท/สถานภาพและสถานการณ์ขององค์กรการเงินอย่างถูกต้อง เพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสม
 2. เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากได้รับการรับรองสถานภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่สมาชิก
 3. เพื่อให้มีมาตรการของรัฐที่เอื้อต่อการดำเนินงานขององค์กรการเงินระดับฐานรากอย่างเหมาะสม

3. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายการจัดการและขยายผล

ในการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากอย่างครบวงจรนั้น นอกจากจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานราก และเสริมสร้างการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐและชุมชน ซึ่งจะทำให้การพัฒนา มีการขยายวงกว้าง เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากที่อยู่ในระยะเริ่มต้นมีโอกาสในการพัฒนามากขึ้น คือการนำแบบอย่างและวิถีปฏิบัติขององค์กรการเงินระดับฐานรากที่ประสบความสำเร็จ มาเผยแพร่ให้องค์กรอื่นๆ ได้รับรู้โดยทั่วกัน ยุทธศาสตร์นี้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาขององค์กร ช่วยให้องค์กรมีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น และนำไปสู่การเชื่อมโยงองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็ง

- วัตถุประสงค์ :**
1. เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีเครือข่ายพันธมิตรในลักษณะที่เอื้อต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นกลไกของระบบการเงินฐานรากที่เชื่อมโยงกับระบบการเงินของประเทศอย่างเหมาะสม
 2. เพื่อให้มีกลไกการพัฒนาระบบการเงินชุมชนแบบบูรณาการที่เอื้อต่อเศรษฐกิจชุมชนอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ในการดำเนินยุทธศาสตร์ที่กล่าวข้างต้น เห็นควรให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อกำกับดูแลให้มีการดำเนินการเป็นไปตามแผนแม่บท

ยุทธศาสตร์ แผนงาน และมาตรการสนับสนุนการพัฒนาการเงินระดับฐานรากของภาครัฐและภาคี

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.1 แผนสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการ ออมและวินัยทาง การเงิน	1.1.1 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชน/สมาชิก/ คนในชุมชนในการมีส่วนร่วมในองค์กรการเงินบน หลักการพึ่งพาตนเอง	1) จัดทำแผนงาน 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 เป็นต้นไป	พช. / พอช. / สทบ.	พช. / พอช. / กสส./ กทบ. / เครือข่าย ชุมชน /สถาบัน วิชาการด้าน สหกรณ์ มก. / ขบวนการสหกรณ์
	1.1.2 ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และวิสัยทัศน์ รวมทั้ง จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลแก่ผู้นำองค์กร การเงินและผู้เกี่ยวข้อง	1) จัดทำแผนงาน 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค./พช./สทบ.	สถาบันการศึกษา/ พอช. / กทบ. / พช. สถาบันวิชาการด้าน สหกรณ์ มก.
	1.1.3 ส่งเสริมวินัยการออม				
	1.1.3.1 ส่งเสริมและรณรงค์การออมของชุมชน	1) จัดทำและประสานแผน ที่หน่วยงานต่างๆ จัดทำ ไว้แล้วในรายละเอียด 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค./ สทบ.	กตส. / ธ.ออมสิน / ธกส. / กสส. / พอช./ พช. / กทบ./ เครือข่ายชุมชน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
	1.1.3.2 ส่งเสริมและรณรงค์การออมของเยาวชน	1) จัดทำแผนงาน การณรงค์ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	ธ. ออมสิน/สทบ.	กตส. / ธ.ออมสิน / ธกส. / พอช./ พช. / กทบ./ เครือข่าย ชุมชน / กระทรวง ศึกษาธิการ
	1.1.4 ส่งเสริมวินัยทางการเงิน				
	1.1.4.1 ส่งเสริมการวางแผนรายรับ – รายจ่าย รายบุคคลและครัวเรือนพร้อมทั้งการตรวจสอบ ตนเอง ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ¹	1) จัดทำแผนงาน การณรงค์ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พช. / พอช. / สทบ.	กตส. / ธ.ออมสิน / ธกส. / พช. / พอช. / กทบ./ เครือข่าย ชุมชน
1.2 แผนสนับสนุนการจัดทำกรอบ ทิศทางการ ดำเนินงาน (แผนพัฒนา) ของ องค์กรการเงิน	1.2.1 สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการเงิน เพื่อให้แต่ละองค์กรการเงินมีการวางแผนดำเนินงานที่ เหมาะสมและเอื้อต่อการบริหารจัดการอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อม	1) กำหนดแนวทางในการ สนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กร การเงิน 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – ธ.ค. 2554	สศค. /สทบ./ สถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์ มก.	พอช. / กทบ. / สถาบันวิชาการด้าน สหกรณ์ มก. / ขบวนการสหกรณ์/ ธ.ก.ส.

¹ หมายเหตุ : การทำบัญชีครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนรายรับรายจ่าย

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.3 แผนสนับสนุนเพื่อ สร้างฐานข้อมูล การเงินชุมชนกลาง	1.3.1 เชื่อมโยงข้อมูลที่มีในภาครัฐให้เป็นฐานข้อมูล มาตรฐานของประเทศและจัดระบบการใช้ข้อมูล หน่วยงานรัฐและการบริการข้อมูลแก่องค์กรการเงิน ระดับฐานรากและประชาชน	1) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อ ศึกษาแนวทางในการ เชื่อมโยงข้อมูล วางระบบ และกลไกการเชื่อมโยง 2) จัดเก็บ เผยแพร่ข้อมูล โดยหน่วยงานปฏิบัติ และ เริ่มให้บริการข้อมูล	ม.ค. 2551– มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	กตส./สทบ.	กตส. / พช. / พอช./ / กทบ. / ธ.ออมสิน / ธ.ก.ส.
	1.3.2 สนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดทำและตรวจสอบ ข้อมูลการเงินชุมชนตามความต้องการใช้ของชุมชน ตลอดจนวางระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิก ในชุมชน	จัดหน่วยเคลื่อนที่เข้าไป สนับสนุนด้านความรู้ทาง เทคนิคแก่ชุมชน	ม.ค. 2551 เป็นต้นไป	พช. / พอช. / สทบ.	พช. / พอช. / กทบ./ ธ.ออมสิน / ธ.ก.ส. / เครือข่ายชุมชน
	1.3.3 จัดระบบที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเงิน ระหว่างชุมชนกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน ภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง	1) วางระบบกลไก การเชื่อมโยง 2) จัดหน่วยเคลื่อนที่ เข้าไปสนับสนุนความรู้ ทางเทคนิคแก่ชุมชน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พช. / พอช. / สทบ.	พช. / พอช. / กทบ./ ธ.ออมสิน / ธ.ก.ส./ เครือข่ายชุมชน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.4 แผนเพิ่มขีด ความสามารถในการ เข้าสู่แหล่งทุน	1.4.1 ขยายบทบาทของสถาบันการเงินของรัฐในการ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนขององค์กรการเงินระดับ ฐานราก				
	1.4.1.1 บทบาท ธ.ก.ส. ในการเป็นธนาคาร เพื่อการพัฒนาชนบท	1) ธกส. จัดทำแผน ปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551	สศค.	ธกส.
	1.4.1.2 ปรับบทบาท ธ.ออมสิน เป็นธนาคาร เพื่อสังคม	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ธ. ออมสิน
	1.4.1.3 ขยายขอบเขตวัตถุประสงค์ของกองทุน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กองทุน SMEs) ให้ครอบคลุมการสนับสนุนองค์กรการเงินระดับ ฐานราก	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สสว.	ก. อุดสาหกรรม / สสว.
	1.4.2 เพิ่มสาขาของสถาบันการเงินของรัฐในพื้นที่ที่ สถาบันการเงินพาณิชย์ยังเข้าไม่ถึง	1) จัดทำแผนเพิ่มสาขาใน พื้นที่ที่สถาบันการเงิน พาณิชย์เข้าไปไม่ถึง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ธ. ออมสิน / ธกส. / ธอส. / ธพว.

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.5 แผนสนับสนุนเพื่อ เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ให้ชุมชน	1.5.1 ให้การสนับสนุนตามแผนชุมชนร่วมกับองค์กร การเงินระดับฐานราก				
	1.5.1.1 สนับสนุนเพื่อให้เกิดวิสาหกิจ ชุมชน	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ธกส. / ธ. ออมสิน / พอช. / ธ. กรุงเทพ / ธพว. / กทบ.
	1.5.1.2 สนับสนุนชุมชนหรือเครือข่ายชุมชนใน กิจกรรมด้านการตลาด	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ธกส. / ธ. ออมสิน / พอช. / ธ. กรุงเทพ / เครือข่ายชุมชน / ธพว. / กทบ.
	1.5.1.3 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในชุมชน (เช่น การทำบรรจุภัณฑ์)	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สกว./สทบ.	สสว. / สกว. / พอช./ พช. / กทบ./ ก.วิทยาศาสตร์ / ก.อุตสาหกรรม / มหาวิทยาลัย ที่สนใจ/ เครือข่าย ชุมชน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
	1.5.2 สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อส่งเสริมกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายภายในชุมชน (เช่น การเลือกซื้อสินค้าในพื้นที่ก่อนและการรวมซื้อ)	1) สถาบันการเงินจัดทำประเภทของการบริการที่ชัดเจนและเริ่มให้บริการ	ม.ค. 2551 เป็นต้นไป	ธกส. / ธ.ออมสิน/สทบ.	ธ.ออมสิน / ธกส. / ธอส. / ธพว. / พช. / พอช. / กทบ./ เครือข่ายชุมชน / สหกรณ์เครดิตยู เนียน
	1.5.3 สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อส่งเสริมกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิต (เช่น การลดส่วนสูญเสีย การจัดระบบสินค้าคงเหลือ)	1) สถาบันการเงินจัดทำประเภทของการบริการที่ชัดเจนและเริ่มให้บริการ	ม.ค. 2551 เป็นต้นไป	ธกส. / ธ.ออมสิน/สทบ.	ธ. ออมสิน / ธกส. / ธอส. / ธพว. / พช. / พอช. / กทบ./ เครือข่ายชุมชน
1.6 แผนบูรณาการด้านการเงินภายในชุมชน	1.6.1 ส่งเสริมการเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การรวมเงินกองทุนและความช่วยเหลือจากภาครัฐให้เป็นเอกภาพตามความต้องการและความพร้อมของชุมชน	1) จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค./สทบ.	พอช. / ธกส. / ธ. ออมสิน / กทบ./ กรมบัญชีกลาง / กตส. / กสส. / พช. / เครือข่ายชุมชน
	1.6.2 พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติตามกฎระเบียบทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับชุมชน	1) จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช./สทบ.	พอช. / กตส. / กทบ./ธ.ออมสิน / ธกส. / เครือข่าย ชุมชน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.7 แผนสนับสนุนเพื่อ เพิ่มขีดความสามารถ บริหารจัดการภายใน องค์กรการเงินระดับ ฐานราก	1.7.1 สนับสนุนเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ภายในองค์กรการเงินระดับชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนา	1) จัดทำแผนสนับสนุน ทางเทคนิคแก่ชุมชนระยะ ปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พช. / พอช. / สทบ.	กตส. / พช. / พอช. / ธ.ออมสิน / ธกส. / เครือข่ายชุมชน / กทบ.
	1.7.2 ส่งเสริมระบบบัญชีมาตรฐานชุมชน การสร้าง ตัวชี้วัดมาตรฐาน และการตรวจสอบกิจการภายใน องค์กรการเงินระดับฐานราก	1) จัดทำแผนสนับสนุน ทางเทคนิคแก่ชุมชนระยะ ปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	กตส.	กตส. / พช. / พอช. / ธ.ออมสิน / ธกส. / เครือข่ายชุมชน / สมาคมนักบัญชี/ กทบ.
	1.7.3 ส่งเสริมระบบติดตามประเมินผล และการสร้าง ความมั่นคงด้วยตนเองขององค์กรการเงินระดับฐานราก โดยการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านการเงิน จัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านกรรมการ	1) จัดทำแผนสนับสนุน ทางเทคนิคแก่ชุมชนระยะ ปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช. / กตส. / สทบ.	กตส. / พช. / พอช./ ธ.ออมสิน / ธกส. / เครือข่ายชุมชน/ กทบ.
	1.7.4 พัฒนาการใช้ข้อมูลชุมชนเพื่อการบริหาร จัดการองค์กรการเงินระดับฐานราก	1) จัดทำแผนสนับสนุน ทางเทคนิคแก่ชุมชนระยะ ปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช. / กตส.	พช. / พอช. / ธ.ออมสิน / ธกส. / กตส. / เครือข่าย ชุมชน / สถาบันวิจัย ด้านสหกรณ์ / กทบ.

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
1.8 แผนงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน โดยองค์กรการเงินระดับ ฐานราก	1.8.1 ส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยผ่านระบบ ชุมชน	ดำเนินการตามแผนใน เรื่องที่อยู่อาศัย	ตามกำหนด ภายในแผน	ธอส. / ก. พัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์	พอช. / การเคหะฯ / ธอส. / ธ. ออมสิน / กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วน ท้องถิ่น / เครือข่าย ชุมชน / ขบวนการ สหกรณ์/กทบ.
	1.8.2 ส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านที่ทำกินผ่านระบบ ชุมชนโดยชุมชน	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	ธกส./พอช	ธกส. / ธ. ออมสิน / กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วน ท้องถิ่น / เครือข่าย ชุมชน / ขบวนการ สหกรณ์/พอช
	1.8.3 สนับสนุนส่งเสริมการจัดสวัสดิภาพแรงงานผ่าน ระบบชุมชน (ให้มีแนวคิดประกันสังคม)	1) จัดทำแผนปฏิบัติงาน ระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค./สทป.	ก. พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของ มนุษย์ / พอช. / กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วน ท้องถิ่น / เครือข่าย ชุมชน / ขบวนการ สหกรณ์/กทบ.

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วย ประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
	1.8.4 สนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพชุมชนโดยชุมชนเอง	1) จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 มิ.ย. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	พอช./กทบ./ กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วน ท้องถิ่น / เครือข่าย ชุมชน / ขบวนการ สหกรณ์
	1.8.5 สนับสนุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา				
	1.8.5.1 กองทุนสวัสดิการจากภาครัฐ	โครงการต่อเนื่อง	โครงการ ต่อเนื่อง	กองทุนกู้ยืมเพื่อ การศึกษา	กองทุนกู้ยืมเพื่อ การศึกษา
	1.8.5.2 กองทุนสวัสดิการของชุมชนเอง	1) จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – ก.พ. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช./สทบ.	/พอช./ กทบ./ ธ. ออมสิน / เครือข่ายชุมชน / ขบวนการสหกรณ์
	1.8.6 ส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุข				
	1.8.6.1 กองทุนสวัสดิการจากภาครัฐ	โครงการหลักประกัน สุขภาพถ้วนหน้า	ดำเนินการ ต่อเนื่อง	สปสช	สปสช
	1.8.6.2 กองทุนสวัสดิการของชุมชนเอง	1) จัดทำแผนปฏิบัติงานระยะปานกลาง 2) เริ่มปฏิบัติงานตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช./สทบ/ สปสช	สสส. / เครือข่าย ชุมชน / พอช./ กทบ./สปสช

2. ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
2.1 แผนบูรณาการทำงาน ของหน่วยงานภาครัฐและ ภาคีที่เกี่ยวข้อง	2.1.1 จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการบูรณาการ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยมี รองนายกฯ ที่รับผิดชอบเป็นประธาน				
	2.1.1.1 เสนอแนวทางการปรับแก้กฎระเบียบ และกฎหมายเพื่อการพัฒนาองค์กรการเงินระดับ ฐานราก	1. จัดทำแผน บูรณาการ 2. เริ่มปรับเปลี่ยน กฎระเบียบที่เป็น อุปสรรค	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ทุกหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง
	2.1.1.2 เสนอแนวทางการปรับบทบาทของ หน่วยงานภาครัฐให้เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยจัดทำ สรุปสถานการณ์รอบปี เพื่อเผยแพร่ในที่ ประชุมสัมมนาภาคีที่เกี่ยวข้องทุกปี และเอกสาร ประชาสัมพันธ์ที่ทุกส่วนเข้าถึงข้อมูลความคืบหน้า รวมถึงการจัดทำคู่มือวิทยากรที่ทำหน้าที่ให้การ ส่งเสริมการเงินระดับฐานรากให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน โดยพิจารณาให้เกิดความชัดเจนในเรื่อง บทบาทของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เสมือนเป็น Apex Institution ให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานรากให้ ชัดเจนมีมาตรฐานและครอบคลุม การพัฒนาองค์กร การเงินระดับฐานรากอย่างเป็นระบบครบถ้วน	1. จัดทำแผน บูรณาการ 2. เริ่มปรับเปลี่ยน บทบาทที่เป็นอุปสรรค	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ทุกหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

2. ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
	2.1.1.3 เสนอแนวทางการปรับบทบาทการทำงานของหน่วยงาน/สถาบันการเงินภาครัฐกับชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถสนองความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	1. จัดทำแผนงานในการเชื่อมโยงกองทุนภาครัฐต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ 2. เริ่มดำเนินการ	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายชุมชน
2.2 แผนรับรองสถานภาพขององค์กรการเงินระดับฐานราก	2.2.1 สนับสนุนการรับรองสถานภาพองค์กรการเงินระดับฐานราก	1. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษารูปแบบและกรอบกฎหมายที่เหมาะสมในการรองรับสถานภาพโครงสร้าง และสิทธิประโยชน์ขององค์กรการเงินระดับฐานราก ซึ่งรวมถึงศึกษาแนวทางเพื่อบรรเทาในกรณีที่ต้องมีการเงินระดับฐานราก	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551	สศค.	สศค.

2. ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการพัฒนองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก					
<u>แผนงาน</u>	<u>มาตรการ</u>	<u>แนวทางการ ดำเนินการ</u>	<u>ระยะเวลา</u>	<u>หน่วย ประสานงาน</u>	<u>หน่วยงานปฏิบัติ</u>
		ประสบปัญหาการ ดำเนินงานอย่าง รุนแรง 2. เริ่มดำเนินการ	ก.ค. 2551 เป็นต้นไป		

3. ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายและขยายผล					
แผนงาน	มาตรการ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยประสานงาน	หน่วยงานปฏิบัติ
3.1 แผนเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้	3.1.1 สนับสนุนการจัดทำเครือข่ายการสื่อสารระหว่างองค์กรการเงินระดับฐานรากผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างยั่งยืน	1. จัดทำแผนสนับสนุนการดำเนินงาน 2. เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	สศค.	ธกส. / ธ. ออมสิน / พอช. / พช. / ธ.ก.ส. / ธ.ออมสิน / เครือข่ายชุมชน
	3.1.2 สนับสนุนให้องค์กรการเงินระดับฐานรากได้มีการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคเป็นประจำ	1. จัดทำแผนสนับสนุนการดำเนินงาน 2. เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช. / สทบ.	พช. / ธ.ก.ส. / ธ. ออมสิน / เครือข่ายชุมชน / สถาบันทางวิชาการ ด้านสหกรณ์ มก.
	3.1.3 สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่หรือองค์กรการเงินระดับฐานรากที่ประสบความสำเร็จ	1. จัดทำแผนดำเนินงาน 2. เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช. / สทบ.	พช. / ธ.ก.ส. / ธ. ออมสิน / เครือข่ายชุมชน / สถาบันทางวิชาการ ด้านสหกรณ์ มก.
3.2 แผนส่งเสริมการขยายผลการพัฒนาองค์กรฯ	3.2.1 ขยายผลการพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากโดยการเรียนรู้ร่วมกันจากโครงการตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ	1. จัดทำแผนดำเนินงาน 2. เริ่มปฏิบัติตามแผน	ม.ค. 2551 – มิ.ย. 2551 ก.ค. 2551 เป็นต้นไป	พอช. / สทบ.	พช. / ธ.ก.ส. / ธ. ออมสิน / เครือข่ายชุมชน

Revised 23 Aug 2007

ที่ กค 1004/4896

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท. 10400

๗ พฤษภาคม 2550

เรื่อง แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก

ด้วยปัจจุบันประชาชนในชุมชนต่างๆ จำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินระบบทั่วไป ได้รวมกลุ่มเป็นองค์กรการเงินระดับฐานรากเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในกลุ่มหรือชุมชนโดยมีหลักการดำเนินงาน คือ รับฝากเงินจากสมาชิกในลักษณะของการออม และนำเงินฝากไปปล่อยกู้ให้กับสมาชิกที่มีความต้องการใช้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ การรวมตัวขององค์กรการเงินระดับฐานรากสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความเข้มแข็งและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และกลุ่มที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งกลุ่มที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอเหล่านี้อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในสังคมชนบทในกรณีองค์กรการเงินระดับฐานรากเสียหาย และก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาได้อีก จึงจำเป็นต้องหาแนวทางส่งเสริมหรือสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรการเงินระดับฐานรากเหล่านี้เพื่อให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน

กระทรวงการคลังจึงได้ร่วมกับหน่วยงาน และผู้แทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และสถาบันการเงินของรัฐรวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่าน เช่น นางมุกดา อินต๊ะสาร สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายวิจิตร บุญสูง ประธานชมรมรักธรรมชาติ จังหวัดโสธร นายอัมพร ค้างปาน ประธานกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปือย จังหวัดสงขลา เป็นต้น และมีนายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม เป็นที่ปรึกษา โดยมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน ประชาชน นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ต่างๆ เพื่อยกร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากซึ่งเป็นแผนระยะ 4 ปี โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของแผน

แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากเป็นแผนระยะปานกลาง 4 ปี (2550 – 2553)

มีวัตถุประสงค์หลัก คือ

1.1 มีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นเครื่องมือหลักของชุมชนในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน

1.2 มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถกำหนดแนวนโยบายในทิศทางที่สอดคล้องกันและลดการทำงานซ้ำซ้อน

1.3 ส่งเสริมการช่วยเหลือกันระหว่างองค์กรการเงินระดับฐานรากเพื่อสร้างเครือข่ายความมั่นคงและยั่งยืน

2. องค์ประกอบของแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากประกอบด้วย

3 ส่วนหลัก ได้แก่

2.1 ส่วนที่ 1: บทวิเคราะห์สถานะปัจจุบันและความต้องการของระบบ

การเงินระดับฐานราก ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ควรเน้นส่งเสริมองค์กรการเงินระดับฐานรากกลุ่มพึ่งตัวเอง และควรส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากมีการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก มีการบริหารจัดการและควบคุมดูแลโดยชุมชน ซึ่งขนาดที่เหมาะสมที่สุดขององค์กรการเงินระดับฐานราก คือ ระดับตำบล และชุมชน ส่วนภาครัฐและภาคีควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนมากกว่าผู้นำ เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาและพึ่งพาตนเองของชุมชน รวมทั้งเกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.2 ส่วนที่ 2 : บทบาทของหน่วยงานภาครัฐและภาคีในการสนับสนุน

หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรการเงินระดับฐานราก มีหลายหน่วยงาน และมีบทบาทสูง แต่มีความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ควรที่จะได้มีการกำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยงานและภาคีให้ชัดเจน พร้อมทั้งบูรณาการทิศทางนโยบายเพื่อลดความซ้ำซ้อน

2.3 ส่วนที่ 3 : ยุทธศาสตร์และแผนสนับสนุนการพัฒนาระดับ
ฐานรากของภาครัฐและภาคี (Synergy) แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก ประกอบด้วย 3
ยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์มีแผนงาน ดังนี้

2.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรและ
ระบบการเงินระดับฐานราก

- (1) แผนส่งเสริมการพัฒนาคน
- (2) แผนสนับสนุนการจัดทำกรอบทิศทาง การดำเนินงาน
(แผนพัฒนา) ขององค์กรการเงิน
- (3) แผนสนับสนุนเพื่อสร้างฐานข้อมูลการเงินชุมชนกลาง
- (4) แผนส่งเสริมการออมและการสร้างวินัยทางการเงิน
- (5) แผนเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าสู่แหล่งทุน
- (6) แผนสนับสนุนทางการเงินเพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย
ให้ชุมชน
- (7) แผนบูรณาการด้านการเงินภายในชุมชน
- (8) แผนสนับสนุนทางการเงินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
บริหารจัดการภายในองค์กรการเงินระดับฐานราก
- (9) แผนงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กร
การเงินระดับฐานราก

2.3.2 ยุทธศาสตร์เพื่อบูรณาการการทำงานภาครัฐ/ภาคีเพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาองค์กรและระบบการเงินระดับฐานราก

- (1) แผนบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคี
ที่เกี่ยวข้อง
- (2) แผนรับรองสถานภาพขององค์กรการเงินระดับฐานราก

2.3.3 ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายและขยายผล

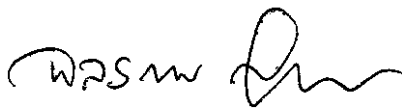
- (1) แผนเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้
- (2) แผนส่งเสริมการขยายผลการพัฒนาองค์กรฯ

ทั้งนี้ ในการจัดทำรายละเอียดของแต่ละแผนงานได้กำหนดมาตรการ
แผนปฏิบัติการ กรอบเวลา หน่วยงานประสาน และหน่วยงานปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

อนึ่ง แผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริม
และพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็น
เครื่องมือของชุมชนในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
การสืบสานศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางและ
เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และนอกจากนี้การดำเนินการ
ตามแผนแม่บทการเงินระดับฐานรากจะส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็น
เอกภาพลดความซ้ำซ้อน และจะส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรการเงินระดับฐานราก
มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งการส่งเสริมองค์กรการเงินระดับฐานรากยังสอดคล้อง
กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ
ร่างแผนแม่บทการเงินระดับฐานราก และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในส่วน
ที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายพลองภพ สุสังกร์กาญจน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักนโยบายระบบการเงิน
โทร. 0-2273-9020 ต่อ 3207
โทรสาร 0-2618-3367